

Nota Stasegem Bosdreef

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten Bracke en Gwendy Wyns

31-1-2019

Titel: Nota Stasegem Bosdreef

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke en Gwendy Wyns

Projectcode bureauonderzoek: 2017F230

Bekrachtigde archeologienota: <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/4184>

Projectcode proefsleuvenonderzoek: 2019A173

Intern projectnummer: 2019.007

Locatiegegevens: West-Vlaanderen, Harelbeke (Stasegem), Bosdreef

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 75396 en Y: 169255; X: 75518 en Y: 169323

Oppervlakte plangebied: ca. 3826m²

Advieszone opgraving: /

Kadastergegevens: Harelbeke, afdeling 2, sectie C, percelen 507L, 507R en 507S (figuur 3)

Topografische kaart: /

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog), Gwendy Wyns (veldwerkleider) en Benny Geldhof (contactpersoon initiatiefnemer)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Moerbeke-waas, 31-01-2019

© Acke & Bracke bvba, Damstraat 206A, 9180 Moerbeke-waas. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1. INLEIDING	4
1.1. WETTELIJK KADER	4
1.1.1. VRAAGSTELLINGEN	4
1.1.2. RANDVOORWAARDEN	5
1.2. WERKWIJZE EN STRATEGIE	6
1.2.1. MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	6
1.2.2. ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	7
1.2.3. ADVIES SPECIALISTEN	8
1.2.4. WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	8
1.2.5. SELECTIE BRONNEN	8
2. ASSESSMENT	11
2.1. AARDKUNDIGE OPBOUW	11
2.1.1. ASSESSMENT SPOREN	15
2.1.2. ASSESSMENT VONDSTEN	15
2.1.3. ASSESSMENT STALEN	16
2.1.4. ASSESSMENT CONSERVATIE	16
2.1.5. DATERING EN INTERPRETATIE	16
2.2. SYNTHESE	17
2.2.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	17
2.2.2. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	17
3. SAMENVATTING	19
4. BIBLIOGRAFIE	20
5. BIJLAGES	21

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een verkavelingsvergunning te Stasegem Bosdreef, waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota¹ bestond enkel uit een bureauonderzoek, in het programma van maatregelen was opgenomen dat een proefsleuvenonderzoek diende uitgevoerd te worden in uitgesteld traject. In deze nota, opgemaakt onder supervisie van een erkend archeoloog, worden de resultaten van het proefsleuvenonderzoek beschreven.

1.1.1. Vraagstellingen

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Kan een archeologische site uitgesloten worden?
- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied? Is er effectief sprake van een ophoging?
- Zijn er sporen terug te vinden van de verdwenen straat Klinkaart?
- Zijn er sporen te linken aan de aanleg van het kanaal Bossuit-Kortrijk?

¹ <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/4184>

1.1.2. Randvoorwaarden

Op het plangebied bevond zich een woning met een bijgebouwtje en verschillende bomen. Voor de aanvang van het onderzoek werd het terrein vrijgemaakt van obstakels. Hiervoor werden de gebouwen afgebroken en de bomen gerooid tot op het maaiveldniveau.

1.2. Werkwijze en strategie

1.2.1. Motivering onderzoeksstrategie

Op basis van het bureauonderzoek werd in het programma van maatregelen van de archeologienota een verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven opgelegd, in een uitgesteld traject. De onderzoeken dienen uitgevoerd te worden volgens de bepalingen in de Code van Goede Praktijk en de voorwaarden opgenomen in het programma van maatregelen horende bij de archeologienota. De erkende archeoloog kan enkel mits gefundeerde motivatie afwijken van sommige van deze bepalingen en voorwaarden.

Het proefsleuvenonderzoek vond plaats op een site met een relatief eenvoudige verticale stratigrafie. Het sleuvenplan zoals opgenomen in de bureaustudie voorzag in de aanleg van 7 parallelle NW-ZO georiënteerde sleuven, haaks op de waterloop. Daarnaast diende nog een W-O georiënteerde sleuf aangelegd te worden in de weg. Er werd licht afgeweken van het sleuvenplan, er werd 1 NW-ZO georiënteerde sleuf minder aangelegd. Voor de uitgraving werd gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak van 1,80m breed. Er werden in totaal 3 kijkvensters aangelegd om de aan- of afwezigheid van sporen te verifiëren. De grond werd gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Na de voltooiing van de registratie van de sleuven werden deze gedicht.

De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 3826m². Heel het terrein was vrij en goed toegankelijk. Van het projectgebied werd 422m² (11%) onderzocht door middel van proefsleuven, en 22m² (0,6%) door middel van kijkvensters. De vooropgestelde dekkingsgraad van 12,5% zoals opgenomen in de Code van Goede Praktijk (te verdelen over 10% sleuven en 2,5% dwarssleuven/volgsleuven/kijkvensters) werd hiermee net niet behaald (11,6%). Desondanks kon een goede inschatting in het archeologisch potentieel gemaakt worden, dat in dit geval negatief bleek te zijn.

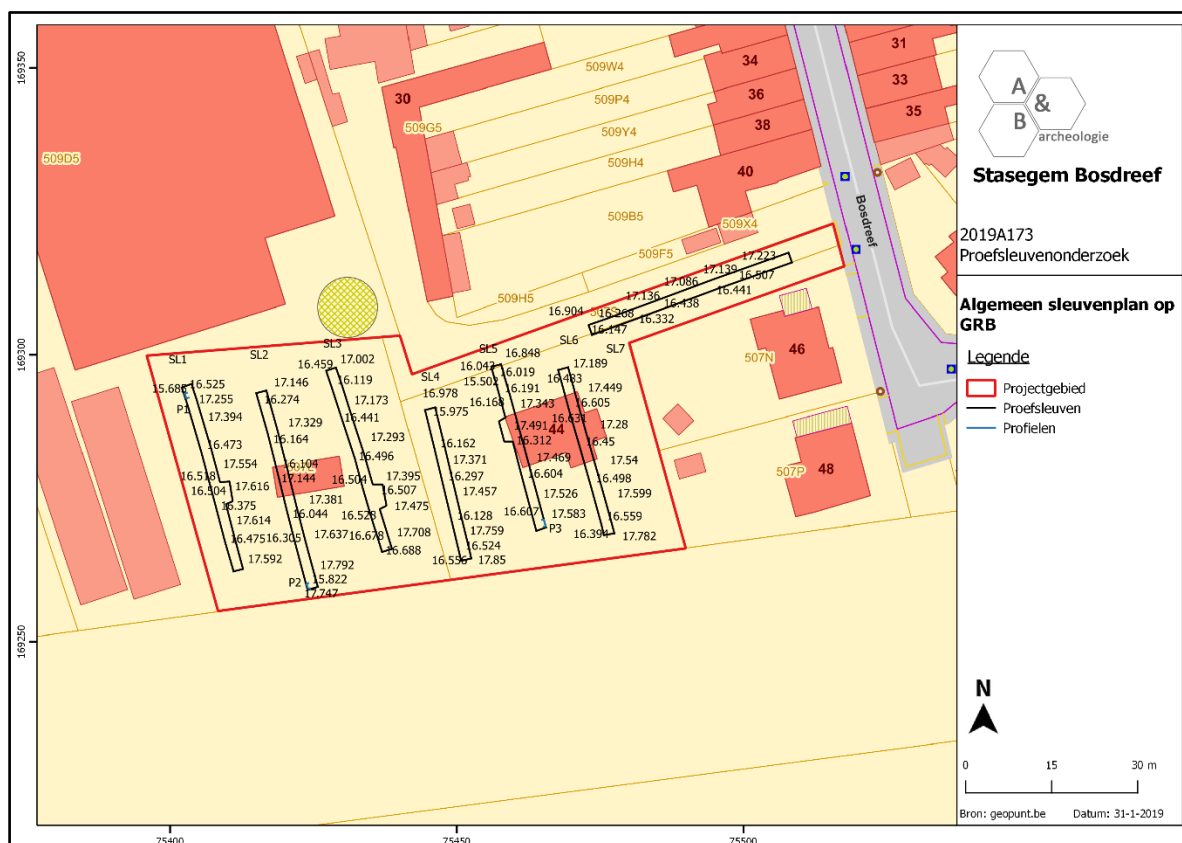
Het onderzoek werd uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk. Aangezien alle metingen gebeurden met een GPS-aangestuurd systeem met precisie van 1cm, werd voorafgaand het veldwerk geen hoofdmeetsysteem aangelegd. Elke proefsleuf en elk kijkvenster werd beschouwd als een individuele werkput. Aangezien er geen aanwijzingen waren dat er bij het aanleggen van de werkputten in de lagen die het archeologische niveau afdekken resten van een archeologische site aanwezig waren waarvoor metalen vondsten relevante informatie opleveren, werden deze lagen niet onderzocht met een metaaldetector. De aangelegde vlakken, de sporen en de storten van sleuven werden wel onderzocht met een metaaldetector van het type XP Deus, dit leverde geen relevant vondstmateriaal op. Het archeologisch vlak werd opgeschoond, waarbij geen sporen werden aangetroffen. Er werden bijkomende kijkvensters aangelegd om de aan- of afwezigheid van sporen te controleren. Alle sleuven en profielen kregen een uniek nummer, werden beschreven en geregistreerd via foto's en opmetingen. De foto's werden genomen met een camera van het merk Nikon Coolpix W300. Er werden geen vondsten aangetroffen. Grondstalen of andere monsters werden niet genomen gezien er geen sporen werden aangetroffen die zich hiertoe leenden. Relevante delen van de putwandprofielen werden opgeschoond en geregistreerd als referentieprofiel. In totaal werden drie

profielen geplaatst, verspreid over het volledige terrein, waarbij een gelijkaardige bodemopbouw over het volledige terrein kon vastgesteld worden.

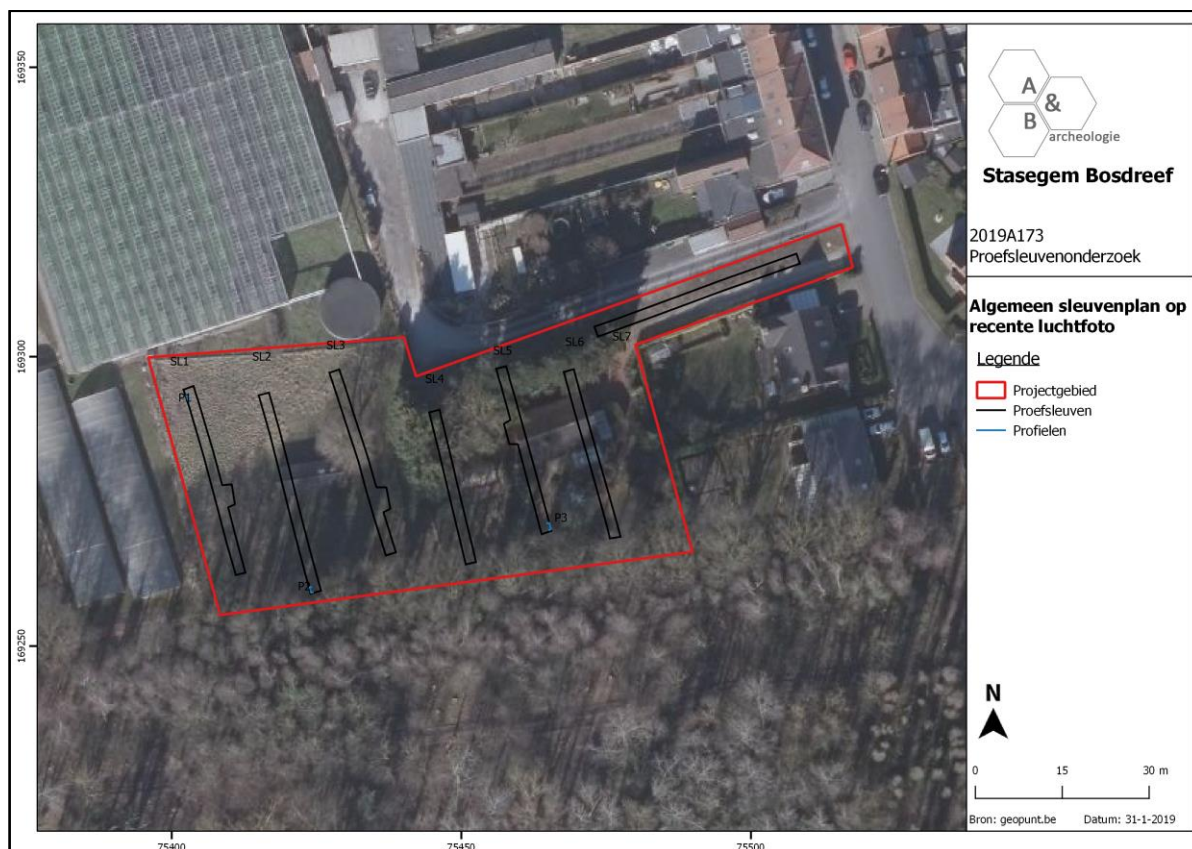
De proefsleuven werden aangelegd op één niveau, meer bepaald op het niveau van de C-horizont op een gemiddelde diepte van ca. 1,1m.

1.2.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie werd een bureauonderzoek uitgevoerd waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd werden. Hierbij werd een programma van maatregelen opgesteld volgens het principe van een uitgesteld traject. Het proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd op maandag 28 januari 2019. Aansluitend werden de sleuven gedicht. Het kraanwerk werd uitgevoerd door Maarten Bekaert NV. Archeoloog Gwendy Wyns trad op als veldwerkleider en assistent-aardkundige, Bert Acke als assistent-archeoloog en Maarten Bracke als erkend-archeoloog. Een landmeter van MEET-het stond in voor het opmeten van de sleuven, profielen en hoogtes, deze gegevens werden nadien verwerkt tot bruikbaar kaartmateriaal door archeoloog Gwendy Wyns.

Figuur 2 Algemeen sleuvenplan met hoogte-indicaties en locatie van de referentieprofielen, geprojecteerd op het GRB (bron: geopunt.be).

Figuur 3 Algemeen sleuvenplan geprojecteerd op het een recente luchtfoto (bron: geopunt.be).

Figuur 4 Zicht op het plangebied, vanuit noordoostelijke richting.

Figuur 5 Zicht op het plangebied, vanuit westelijke richting.

2. Assessment

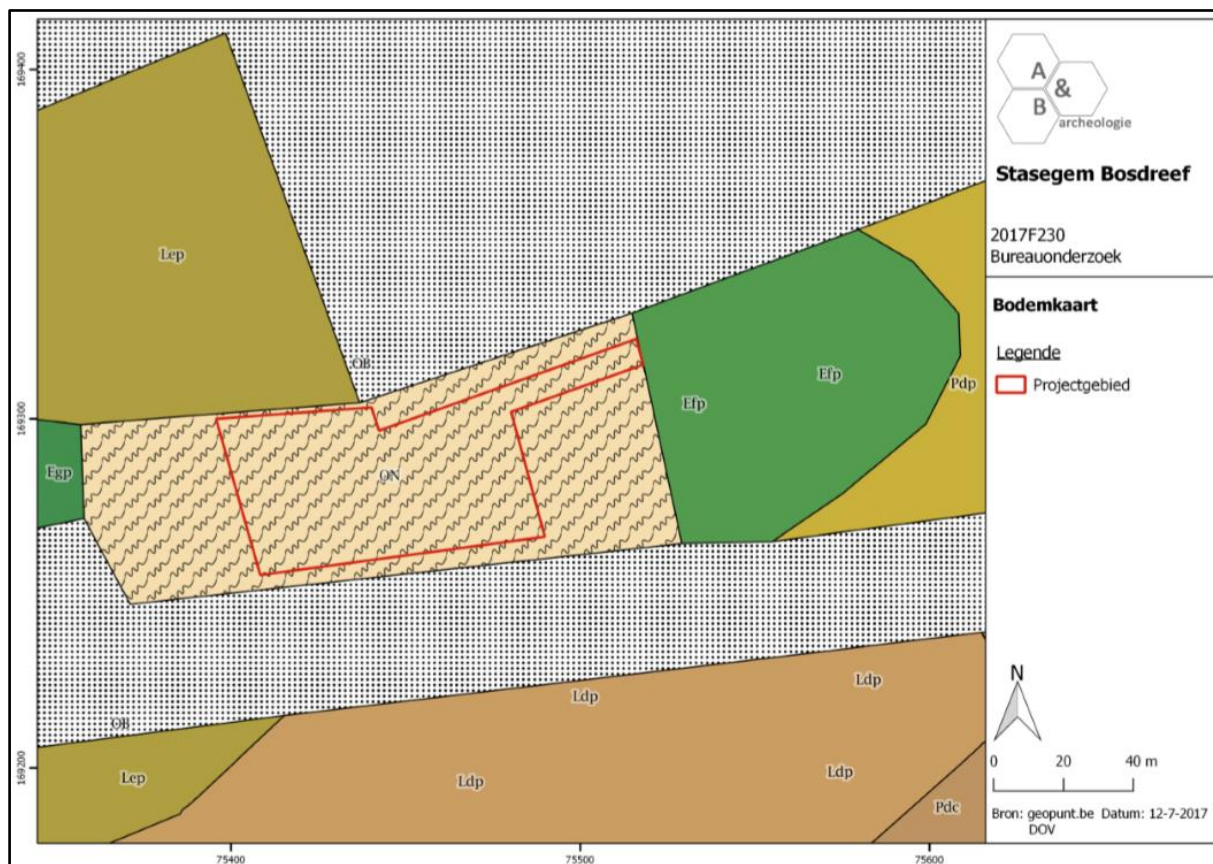
2.1. Aardkundige opbouw

De aardkundige opbouw van het projectgebied werd op het terrein vastgesteld door het aanleggen van drie bodemprofielen: één in sleuf 1 (noorden), één in sleuf 2 (zuiden) en één in sleuf 5 (zuiden).

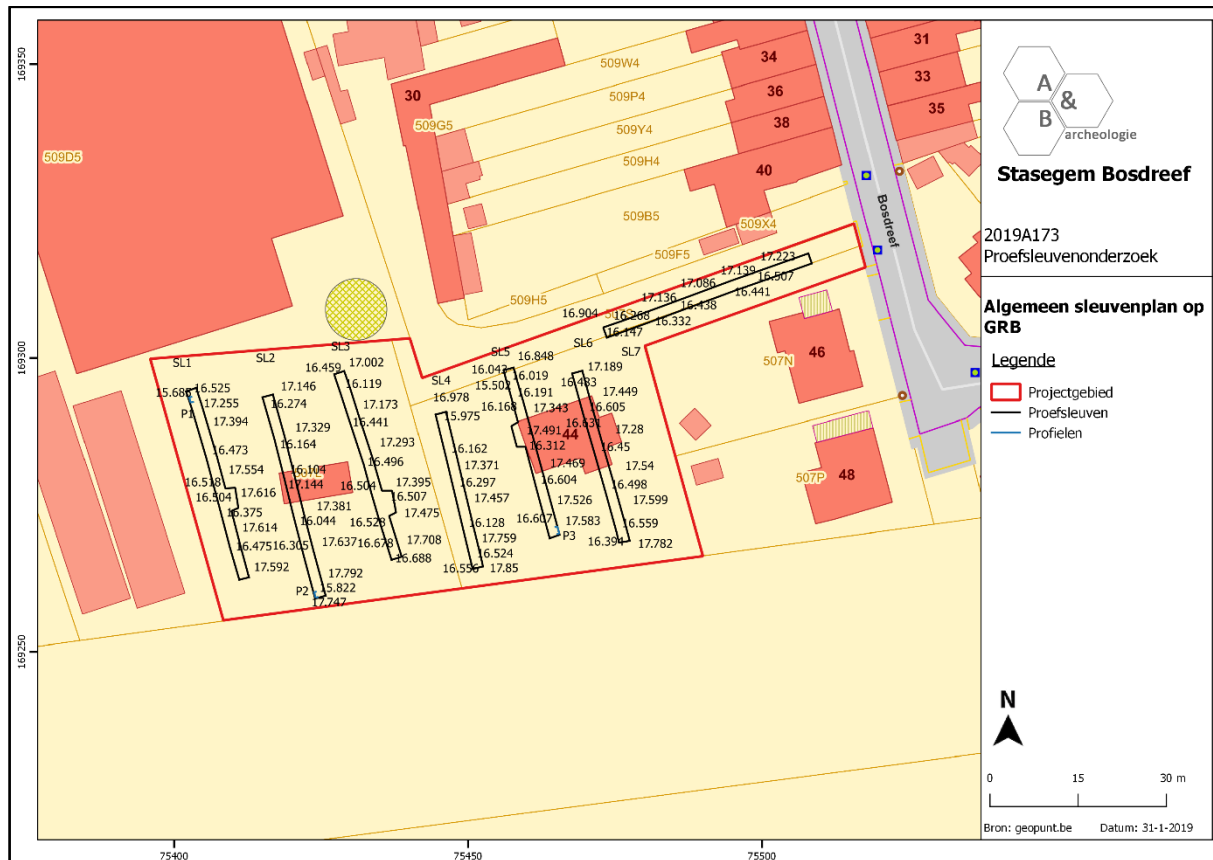
Op de bodemkaart wordt het plangebied volledig aangeduid als ON: dit zijn antropogeen opgehoogde gronden. Het is echter twijfelachtig of dit overeenkomt met de reële situatie: er zijn geen historische gegevens gekend dat dit perceel aanzienlijk is opgehoogd (zie verder) en het digitale hoogtemodel toont ook geen uitgesproken ophoging die afwijkend is van de omliggende hoogtewaarden. Een mogelijke verklaring voor de aanduiding als ophoging is het feit dat net ten zuiden van het plangebied, tussen de site en het huidige kanaal, een oude loop van het kanaal Bossuit-Kortrijk aanwezig is (zie als OB-bestempelde zone op figuur 10 ten zuiden van de site; het huidige kanaal staat nog niet aangeduid omdat dat dateert van na de opmaak van de bodemkaart) en dat een deel van de uitgegraven grond op de percelen ten noorden van deze oude loop zijn terechtgekomen. Ten oosten en ten westen worden diverse bodemsoorten op korte afstand van elkaar weergegeven (kleibodems, zandleembodems, zandbodems), allen zonder profielontwikkeling.

In totaal werden 3 bodemprofielen geplaatst verspreid over het terrein. Profiel 1 bevond zich in de noordelijke hoek van het projectgebied in sleuf 1. Profiel 2 bevond zich in het zuiden van het plangebied, in sleuf 2. Profiel 3 bevond zich in de zuidoostelijke hoek van het plangebied, in sleuf 5. Deze spreiding gaf een goed beeld van de bodemkundige opbouw in het volledige plangebied.

De bodemopbouw in het projectgebied is zeer eenvormig en kan als volgt beschreven worden. Op heel het terrein werd onder de huidige A(p) horizont (10-40cm) een fijn zandig pakket met schelpen afgewisseld met dunne kleilaagjes aangetroffen. Dit pakket had een dikte variërend van 1 tot 1,4m en is waarschijnlijk uitgegraven zand van het kanaal Bossuit-Kortrijk waarmee het terrein opgehoogd werd. Hieronder bevond zich de C-horizont, een licht tot donkergrijze klei. Het archeologisch vlak bevond zich op een diepte van ca. +16,2m TAW.

Figuur 6 Projectie van het plangebied op de bodemkaart (bron: geopunt.be).

Figuur 7 Algemeen sleuvenplan geprojecteerd op het GRB met aanduiding van de profielen.

Figuur 8 Zicht op profiel 1 in sleuf 1 in het noorden van het projectgebied.

Figuur 9 Zicht op profiel 2 in sleuf 2 in het zuiden van het projectgebied.

2.1.1. Assessment sporen

Niet van toepassing, bij het onderzoek werden geen sporen aangetroffen. Mogelijk werd het terrein afgegraven voor het werd opgehoogd. Bovendien betreft het een terrein dat door de aanwezigheid van natte kleigronden niet aantrekkelijk was voor bewoning. Er werden geen sporen aangetroffen van de weg (Klinkaart) die mogelijk aanwezig was in het zuiden van het plangebied.

Figuur 10 Zicht op sleuf 5 met een duidelijke kleibodem.

2.1.2. Assessment vondsten

Er werden geen vondsten aangetroffen tijdens het onderzoek.

2.1.3. Assessment stalen

Er werden geen stalen genomen tijdens het vooronderzoek gezien er geen sporen werden aangetroffen die zich leenden voor natuurwetenschappelijk onderzoek.

2.1.4. Assessment conservatie

Niet van toepassing.

2.1.5. Datering en interpretatie

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden geen sporen aangetroffen. Mogelijk werd het terrein afgegraven voor het werd opgehoogd. Bovendien betreft het een terrein dat door de aanwezigheid van natte kleigronden niet aantrekkelijk was voor bewoning. Er werden geen sporen aangetroffen van de weg (Klinkaart) die mogelijk aanwezig was in het zuiden van het plangebied. Een archeologische site is bijgevolg niet aanwezig binnen de grenzen van het plangebied. Er zijn bovendien ook geen aanwijzingen aangetroffen dat zich in de directe omgeving een archeologische site zou bevinden.

2.2. Synthese

2.2.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Volgens de resultaten van het bureauonderzoek kende het terrein een hoge archeologische verwachting door gebrek archeologische sites in de omgeving en de mogelijke ophoging die als buffer werkte voor de archeologische niveaus. Om dit na te gaan werd een proefsleuvenonderzoek geadviseerd.

Het archeologisch vooronderzoek heeft duidelijk aangetoond dat geen archeologische site aanwezig is. Er werden geen archeologische sporen aangetroffen. Mogelijk werd het terrein afgegraven voor het werd opgehoogd. Bovendien betreft het een terrein dat door de aanwezigheid van natte kleigronden niet aantrekkelijk was voor bewoning. Er werden geen sporen aangetroffen van de weg (Klinkaart) die mogelijk aanwezig was in het zuiden van het plangebied. Een archeologische site is bijgevolg niet aanwezig binnen de grenzen van het plangebied. Er zijn bovendien ook geen aanwijzingen aangetroffen dat zich in de directe omgeving een archeologische site zou bevinden.

2.2.2. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?

Er werden geen archeologische sporen aangetroffen tijdens het proefsleuvenonderzoek.

- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?

Niet van toepassing.

- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?

Niet van toepassing.

- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?

Niet van toepassing.

- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?

Niet van toepassing.

- Kan een archeologische site uitgesloten worden?

Ja, de aanwezigheid van een archeologische site kan uitgesloten worden.

- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied? Is er effectief sprake van een ophoging?

Er werd vastgesteld dat het terrein opgehoogd werd met fijn zand met schelpenresten waarschijnlijk afkomstig van de uitgraving van het kanaal Bossuit-Kortrijk. Mogelijk werd het terrein eerst afgegraven voor deze ophoging. Er werd geen verstoring aangetroffen afkomstig van de voorgaande bebouwing.

- Zijn er sporen terug te vinden van de verdwenen straat Klinkaart?

Er werden geen sporen aangetroffen van de verdwenen straat Klinkaart.

- Zijn er sporen te linken aan de aanleg van het kanaal Bossuit-Kortrijk?

Er werden geen effectieve sporen aangetroffen van de aanleg van het kanaal Bossuit-Kortrijk. Wel werd vastgesteld dat het terrein (mogelijk na een afgraving) werd opgehoogd met uitgegraven zand van dit kanaal.

3. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een verkavelingsvergunning te Stasegem Bosdreef, waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota³ bestond enkel uit een bureauonderzoek, in het programma van maatregelen was opgenomen dat een proefsleuvenonderzoek diende uitgevoerd te worden in uitgesteld traject. In deze nota, opgemaakt onder supervisie van een erkend archeoloog, worden de resultaten van het proefsleuvenonderzoek beschreven.

De bodemopbouw in het projectgebied is zeer eenvormig en kan als volgt beschreven worden. Op heel het terrein werd onder de huidige A(p) horizont (10-40cm) een fijn zandig pakket met schelpen afgewisseld met dunne kleilaagjes aangetroffen. Dit pakket had een dikte variërend van 1 tot 1,4m en is waarschijnlijk uitgegraven zand van het kanaal Bossuit-Kortrijk waarmee het terrein opgehoogd werd. Hieronder bevond zich de C-horizont, een licht tot donkergrijze klei. Het archeologisch vlak bevond zich op een diepte van ca. +16,2m TAW.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden geen sporen aangetroffen. Mogelijk werd het terrein afgegraven voor het werd opgehoogd. Bovendien betreft het een terrein dat door de aanwezigheid van natte kleigronden niet aantrekkelijk was voor bewoning. Er werden geen sporen aangetroffen van de weg (Klinkaart) die mogelijk aanwezig was in het zuiden van het plangebied. Een archeologische site is bijgevolg niet aanwezig binnen de grenzen van het plangebied. Er zijn bovendien ook geen aanwijzingen aangetroffen dat zich in de directe omgeving een archeologische site zou bevinden. Verder archeologisch onderzoek van het plangebied wordt om deze redenen niet geadviseerd.

³ <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/4184>

4. Bibliografie

- <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/4184>
- <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

5. Bijlages

- Referentieprofiel

Projectcode		2019A173			Coördinaten	X 75402; Y 169292	
Type onderzoek		Proefsleuven				X 75402; Y 169293	
Profielnummer		PR1			Hoogte	+15,02 TAW	
Oriëntatie		Z-N			Grondwater	niet bereikt	
Datum		28/01/2019			Classificatie	ON	
Weer		Bewolkt				Antropogeen opgehoogde gronden	
Beschrijving		Gwendy Wyns			Fotonr	20	
Landgebruik		Braakliggend terrein			Plannr	Zie algemeen sleuvenplan	
Vegetatie		Gras					
Horizont		Diepte (cm)		Methode beschrijving	Ondergrens		
nr	Benaming	begin	eind		bereikt	duidelijkheid	regelmatigheid
H1	Ap1	0	40	Droog	Ja	Duidelijk	Vrij recht
H2	/	40	90	Droog	Ja	Duidelijk	Zeer recht
H3	C	90	/	Vrij nat	/		
Kleur (visueel)		Vochtigheid		Textuur		Andere fenomenen/opmerkingen	
				symbool	beschrijving		
Donkerbruin		Droog		S	Lemig zand	/	
Witgrijs		Droog		Z	zand	Opgehoogd pakket	
Donkergrijs		Vrij nat		E	Klei	/	

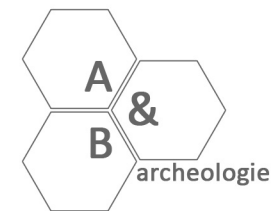
Figuur 11 Zicht op profiel 1 in sleuf 2.

- Figurenlijst

Figuur 1	Algemeen sleuvenplan geprojecteerd op het GRB (bron: geopunt.be).	8
Figuur 2	Algemeen sleuvenplan met hoogte-indicaties en locatie van de referentieprofielen, geprojecteerd op het GRB (bron: geopunt.be).	9
Figuur 3	Algemeen sleuvenplan geprojecteerd op het een recente luchtfoto (bron: geopunt.be).	9
Figuur 4	Zicht op het plangebied, vanuit noordoostelijke richting.	10
Figuur 5	Zicht op het plangebied, vanuit westelijke richting.	10
Figuur 6	Projectie van het plangebied op de bodemkaart (bron: geopunt.be).	12
Figuur 7	Algemeen sleuvenplan geprojecteerd op het GRB met aanduiding van de profielen.	12
Figuur 8	Zicht op profiel 1 in sleuf 1 in het noorden van het projectgebied.	13
Figuur 9	Zicht op profiel 2 in sleuf 2 in het zuiden van het projectgebied.	14
Figuur 10	Zicht op sleuf 5 met een duidelijke kleibodem.	15
Figuur 11	Zicht op profiel 1 in sleuf 2.	22

- Plannenlijst proefsleuvenonderzoek 2019A173

Plannummer	Type	Onderwerp	Schaal	Digitaal	Datum
1	Sleuvenplan	Algemeen sleuvenplan op GRB	Onbepaald	X	31/01/2019

Stasegem Bosdreef

2019A173
Proefsleuvenonderzoek

Algemeen sleuvenplan op recente luchtfoto

Legende

- Projectgebied
- Proefsleuven
- Profielen

0 15 30 m

Bron: geopunt.be

Datum: 31-1-2019

